

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm X. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

arbitraturum, id faciant, non quia vel immodicè obligari velint. Et consentiunt ea, quæ docui lib. 4. Th. mor. tr. 3. c. 9. corol. 2. & 3.

13) Dico III. Si quis iuratus promiserit, arbitri sententiâ se statutum, satis facit, si inter esse præstet. Ita sumitur ex hoc c. & cum Innoc. hic n. 3. docui lib. 4. Th. mor. tr. 3. c. 9. corol. 2. exemplo 3. contra Abb. hic n. 13.

14) Dico IV. Si quis compromissum cum poena violatori adiecta, iuramento confirmavit, satis facit, si poenam soluat. Ita Innoc. hic, & docui loco cit. cōtra Abb. hic n. 14. Mol. cit. disp. 35. n. 20. & disp. 36. vbi ait, quod iuramentū appositum pactioni cum adiectione poenæ, habeat vim clausulæ, *raro nihilominus manente pacto*; argum. l. si quis maior, 41. C. de transact. Ad quam facilis est responsio, legem poenalem esse, in poenam perituri latam; vt qui transactionem, vel pactum iuratum violauit, infamis fiat, & actione priuatus, omni emolumento ex pactione careat. Quæ non obligant ante Iudicis sententiam, ac condemnationem. Probari autem debent hæ duæ assertiones ex eo; quia iuramentum in dubio intelligi debet secundum terminos iuris, & secundum naturam actus, cui apponitur, c. quemadmodum, 25. de iureiur. Atqui compromissum cum adiectione poenæ eam suapte natura, & iuris constitutione obligationem parit, vt vel stare oporteat arbitrio, vel poenam soluere: Ergo ita etiam obligat, si iuramentum accedat; quippe quod obligationem non extendit, sed tantum intendit. Interim nemo negat, aliam posse esse intentionem iurantis (quæ tamen in dubio non præsumitur) videl. obligandi se specificè ad seruandum arbitrium, atque insuper, si non obseruauerit, ad poenam soluendam.

CAPITVLVM X.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Cum Canonici Ecclesiæ S. Cuniberti in discordia eligerent alij quidem Henricum

de Iuliaco, alij verò Conradum de Lombardia; duo isti curarunt compromissum fieri in Archiepisc. Coloniensem: Is causæ meritis diligenter auditis ac perspectis, diem partibus designauit ad sententiam definitiuam ferendam. Interea autem moritur Henricus. Quo audito Archiepisc. prohibuit Canonicis, ne pendentæ sua sententiæ, ad aliam electionem procederent: sed aliqui non obtemperantes Beatum Canonicum Coloniensem elegerunt. Igitur cum die constituto in præsentia partium compromittentium sententiæ ferri deberet, Beatus ille electus venit, & allegauit vterius procedendum non esse; cum per Henrici mortem compromissum finitum fuerit. Super hac re consultus Honorius III. respondit; Tamen si compromissum morte Henrici finitum fuerit, tamen de prioris electionis meritis cognosci prius oportuisse, quam procederetur ad secundam: quandoquidem si Conrado superstiti ius competat ex electione, satis constat, posteriorem penitus non valere.

SUMMARIUM.

1. Discordia in causa electionis per arbitros terminari potest, in ordine ad compromittentes, non autem confirmatorem, cui præiudicari non potest.
2. Arbitrarius suam sententiam in præsentia promittentium pronunciare debet, & quidem intra tempus ipsi à partibus constitutum, alias expirat compromissum, nisi temporis prorogatio arbitro concessa sit.
3. Si duobus in discordia electis, morte alterius, vel renuntiatione, aut causâ eisdem abiudicatâ procedi ad electionem nouam non potest, nisi finita lite super iure coelecti superstitis.
4. Si in ordinarium super causâ electionis compromissum est, morte vnius compromittentium finitur compromissum, non autem iurisdictio eius ordinaria.

NOTANDVM I. Discordia in causa electionis per arbitros terminari potest. Quod

Quod verum est in ordine ad ipsos compromittentes, non item vt Confirmatori præiudicetur, quò minus de iuribus electionis & iure electi, pro quo arbitri iudicarunt, cognoscere possit, ac debeat. Verùm hoc loco in ipsum Confirmatorem compromissio facta fuit, vt & in c. cum inter, 2 r. de elect.

² NOTANDVM I. Arbitr suam sententiam, seu laudum in præsentia partium compromittentium pronuntiare debet; quamobrem partes citare potest, vt ad certum diem compareant: Vt hic apparet, & in l. Quid tamen, 2 r. §. plenum, in fine, ff. eod. Debet autem arbiter intra tempus, quod illi à partibus constitutum fuit, arbitrium ferre, alioquin expirat compromissum; nisi temporis prorogandi potestas arbitro data sit, l. non distinguemus, 3 2. §. vlt. & l. seq. ff. eod. Sin autem tempus nullum arbitris definitum fuit, tunc intra tempus, quod congruum videri potest, postulante parte altera, ad sententiam dicendam cogi potest, sicuti docet Mol. tr. 5. disp. 43, fin. Vide l. quod tamen, 2 r. aliàs incipit, si cum dies, ff. eod. vbi etiam disputatur, in quo loco arbitri pronuntiare debeant.

³ NOTANDVM III. Si ex duobus in discordia electis alter moriatur, aut renuntiet, aut ei causa abiudicetur, ad nouam electionem procedi non potest, donec lis super iure coelecti superstitis finita sit. Ita etiam habetur in c. 1. & 2. Vt lite pendente, in 6.

⁴ NOTANDVM IV. Si in ordinarium super causa electionis compromissum sit, licet morte vnus compromittentium finiatur potestas compromissi, vt dicam in c. vlt. hoc tit. non tamen finitur iurisdictio eius ordinaria. Vide Abb. hic, n. 4.

CAPITVLVM XI.

Exposita.

PARAPHRASIS.

Inter Episcopos Feltrensem & Beluennensem ex vna parte, & ciues Teruifinos

ex altera parte controuersia erat super districtu & quibusdam alijs rebus. Ea per Episcopum Hostiensem Apostolicæ Sedis legatum terminata fuit. Sed postea alijs exinde ortis discordijs, partes compromiserunt in Ducem Venetorum, obsidibus ab vtraque parte datis. Sed & Papa Honorius III. eidem Duci per litteras mandauit, vt partes componere curaret. Sed cum Dux à Legato antea latam sententiam immutare ausus esset, rescripsit Honorius; Intentionis suæ non fuisse, ei committere, vt controuersias latæ per Legatum sententiâ sopitas reuocaret: Quare mandat quibusdam à se delegatis, vt non obstantibus prioribus litteris suis, quæcunque per Ducis arbitrium aduersus Legati sententiam decreta esse inuenerint, in irritum reuocent, ac directè prohibeant Duci, ne ulterius in compromisso procedat; eundemque ad restitutionem obsidum, quos ad compromissi obseruationem stabiliendam acceperat, per censuram Ecclesiasticam compellant.

SYMMARIVM.

1. *Compromissum fieri non potest super ijs, quæ per certam sententiam decisa sunt.*
2. *Ad confirmationem compromissi obsides dari possunt.*

NOTANDVM I. Compromissum fieri non potest super ijs, quæ per indubitam sententiam decisa sunt. Nam compromissum, sicuti & transactio, super causa dubia fieri debet, non super certa. Ita Innoc. hic, Ioann. Andr. n. 3. Imola n. 2. quamuis aliter Abb. hic n. 3. Cur autem in casu isto arbitrii Ducis non valuerit, causa manifesta est, quia excessit limites compromissi. Cum nec Episcopus potuerit in Ducem compromittere super iuribus Ecclesiæ per Legati sententiam acquisitis, neque Papa voluerit tale compromissum committere, aut concedere.

NOTANDVM II. Ad confirmationem compromissi obsides dari possunt. Idque